

KPS Jubileumcongres Pensioen en de Politiek

Op vrijdag 18 november 2011 vierde de Kring van Pensioenspecialisten (KPS) haar 20-jarig jubileum met een bijzonder najaarscongres in Conference Centre Leeuwenhorst te Noordwijkerhout.

Bijzonder vanwege het jubileum, het thema van dit congres en de gastsprekers. Ook op dit jubileum biedt KPS een platform aan de politiek en het pensioenveld voor een open en brede discussie over de actuele ontwikkelingen in de pensioensector. Tot 'de politiek' rekenen we in dit verband de diverse pensioenwoordvoerders van de politieke partijen maar zeker ook de jongerenpartijen die hun stem krachtig laten horen. Als 'pensioenveld' zijn zo'n 200 'senior' vertegenwoordigers van alle denkbare disciplines uit de pensioensector aanwezig.

Het thema van dit jubileumcongres luidt **'Anders kijken, anders zien, anders sturen!'**

De weg naar een toekomstig effectief en houdbaar pensioenstelsel vraagt om een andere dan gebruikelijke kijk op economische, sociale en politieke besluitvormingsprocessen. Niet de technische invulling van het pensioenstelsel staat centraal, maar de wijze waarop richting wordt gegeven aan participatie, besluitvorming en besturing. De inleiding van de gastsprekers richt zich daarom op de volgende vraag: "Kunnen we nog door op onze traditionele 'polderweg', of moet het roer om? En zo ja, hoe?"

Om het onderwerp goed neer te zetten wordt de bijeenkomst op een zeer beeldende en actuele wijze geopend door dagvoorzitter Peter van Zadelhoff (presentator RTLZ). Vervolgens geeft hij het woord aan respectievelijk Arjan Zweers en Wim Kok.

- ***Het komt niet meer goed met de polder***

Dat is de conclusie die journalist en politoloog, drs. Arjan Zweers, trekt in zijn boek *'Liever lobbyen: een genadeloze ondergang van het poldermodel'*. Arjan schetst in zijn inleiding waar de polder hapert: in de onderhandelingen vindt uitruil plaats over thema's die formeel geen

verband met elkaar houden. Als voorbeeld noemt hij de uitruil in de SER op punten als hypotheekrenteaftrek en de verhoging van de AOW-leeftijd. Samenwerking en overleg tussen verschillende belanghebbenden is een belangrijk goed, maar doordat iedere keer dezelfde mensen betrokken zijn bij alle maatschappelijke beslissingen, ontstaat het gevaar van

belangengestuurde 'uitruil' op de diverse thema's. Als faalfactoren noemt Zweers de representatie en de legitimatie van bepaalde bolwerken, zoals de vakbonden. Hij zet vraagtekens bij hun vertegenwoordiging van werkend Nederland. Volgens Zweers vertegenwoordigen zij slechts een deel van de beroepsbevolking met name de oude industrieën, de mannen en de hogere leeftijden. Zo mist hij bijvoorbeeld sectoren die ICT-gerelateerd zijn. Omdat de samenleving is gedigitaliseerd en het individu via sociale media beter is geïnformeerd en georganiseerd, past deze 'beweeglijke' samenleving steeds minder in het statische model van de polder.

Zweers pleit voor transparantie in de besluiten. Geslotenheid is schadelijk in het huidige overlegstelsel; dit is ook herkenbaar in de onderhandelingen bij het Pensioenakkoord. Zorg dat alle belanghebbende groepen vertegenwoordigd zijn. Nodig mensen aan tafel die kennis van zaken hebben over het dossier dat op tafel ligt. Dus niet iedere keer dezelfde betrokkenen. Hij noemt Brussel als voorbeeld. Daar werken 80.000 mensen/deskundigen uit alle lagen en bedrijven. Steeds buigen alleen specifieke deskundigen zich over een specifiek vraagstuk. Wisselende deskundigen gaan probleemgericht aan de slag. Als ze er onderling uitkomen, kan het besluit worden genomen. Uitrui is dan geen issue. Een ander middel om tot goede besluitvorming te komen ziet hij in 'crowdsourcing'. Hierbij wordt een vraagstuk uitbesteed aan een willekeurig publiek voor consultancy, innovatie, beleidsvorming en onderzoek. Vaak gebeurt dit via internet. Zo kan op transparante wijze worden toegewerkt naar een goed doordachte en in de praktijk getoetste oplossing. De mensen met kennis en een belang worden direct betrokken bij de besluitvorming.

- **Soms is een crisis nodig om de actoren te bewegen**

Dr. Wim Kok, minister van Staat, oud-ministerpresident en oud-voorzitter FNV, was één van de grondleggers van het poldermodel. Zelf zegt hij daarover: "Het poldermodel als statisch model bestaat niet echt en heeft nooit als zodanig bestaan".

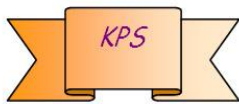
Liever spreekt hij van een overlegmodel, dat zich iedere keer moet bewijzen. Deze overlegtraditie die met name na het einde van de Tweede Wereldoorlog is opgebouwd, kenmerkt zich door het naar elkaar willen luisteren, je in de positie van de anderen willen verplaatsen en willen zoeken naar gezamenlijke oplossingen. Kok noemt de SER en de Stichting van de Arbeid organen die in de afgelopen decennia hun

waarde dubbel en dwars hebben bewezen: elkaar serieus nemen, niet alleen op centraal niveau, maar ook binnen bedrijfstakken en ondernemingen, draagt bij aan een beter wederzijds begrip voor elkaar. Dat wil niet zeggen dat er in het verleden binnen dit overlegmodel geen ernstige spanningen of verstoringen zijn voorgekomen. Ook in Kok's eigen vakbondsjaren heeft hij naast perioden van harmonie en overleg tijden van polarisatie en conflict meegemaakt, waardoor werkzaamheden in die overlegorganen voor korte of langere tijd stagneerden. Uiteindelijk wordt het functioneren van het overlegmodel vooral bepaald door het antwoord op de volgende vier vragen:

- Ziet iedere deelnemer de meerwaarde van het overleg en weet hij daarvoor in de eigen geledingen steun te krijgen?
- Is iedere deelnemer bereid en in staat het algemeen belang (toekomst van BV Nederland) in het oog te houden en over zijn eigen schaduw heen te springen?
- Is iedere deelnemer bereid en in staat om niet alleen korte maar ook lange termijndoelen na te streven?
- Is ieder van de deelnemers voldoende representatief voor de groepering die men geacht wordt te vertegenwoordigen?

Indachtig de Europese financiële crisis, stelt Kok dat het niet toevallig is dat juist de Europese landen met een relatief goed gestructureerd overlegmodel ook vandaag de dag nog de best ontwikkelde stelsels van sociale en collectieve voorzieningen hebben. De instandhouding van relatief goede sociale voorzieningen vraagt dus van alle betrokkenen om alertheid en aanpassingsbereidheid.

Uit eigen ervaring memoreert Kok dat soms een crisis of bijna-crisis nodig is om alle actoren binnen het overlegmodel zover te brengen dat ze in staat zijn om over hun eigen schaduw heen te springen.

- Het Akkoord van Wassenaar gesloten in 1982 toen Nederland gebukt ging onder gevolgen van wereldwijde economische depressie met een enorm tekort op de overheidsbegroting en massale werkloosheid ook onder jongeren. Toen nieuwe wettelijke maatregelen dreigden, sloten werkgevers en werknemers een vrijwillige deal: meerjarige inkomensmatiging in ruil voor de creatie van arbeidsplaatsen. Daardoor nam de economische groei en werkgelegenheid toe.
- Flexibiliteit en zekerheid op de arbeidsmarkt. Midden jaren negentig was de arbeidsmarkt in ons land behoorlijk versterkt geraakt. De economische groei kwam weer opgang toen een politiek akkoord werd gesloten dat niet mogelijk was geweest zonder de gezamenlijke inbreng van sociale partners.

In beide gevallen ging het om een uitruil van belangen en de bereidheid om langere termijnbelangen voorop te stellen.

Ook het pensioenvraagstuk vereist binnen onze samenleving een veelomvattende aanpak. De sterk stijgende zorgkosten vragen samen met de toekomst van onze pensioenvoorzieningen om structurele antwoorden. Niemand is in deze tijd van financiële crisis goed in staat om de hogere pensioenrekening te betalen, maar met afwachten drijft de bui niet over. Het Nederlandse overlegmodel, aldus Wim Kok, heeft met betrekking tot de hervorming van de AOW en het pensioenstelsel onvoldoende gefunctioneerd. Uit hetgeen nu in de zuidelijke landen plaatsvindt, dienen we de les te trekken dat proactieve hervormingsbereidheid een samenleving meer baat dan schaad. Wim Kok roept alle partijen binnen het overlegmodel op te blijven kiezen voor een brede taakopvatting, verder te blijven kijken dan de korte termijn en zich ervan te vergewissen dat de belangen van alle generaties voldoende worden meegewogen en tot hun recht komen. Immers, “de toekomst van onze pensioenen in de polder is te belangrijk om de dijken door te steken en Gods water over Gods akker te laten lopen.”

In antwoord op een vraag uit de zaal, eindigt Kok zijn betoog met de oproep: “Bouw aan een nieuw maatschappelijk akkoord! Een akkoord dat een breed terrein bestrijkt en daarmee ook punten als de hypotheekrente en de woningmarkt uit de taboehoek haalt”.

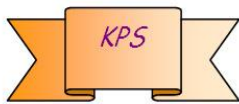
Na deze inleidingen gaat discussieleider Peter van Zadelhoff in gesprek met de vertegenwoordigers van de jongerenorganisaties Nikie van Thiel (Jonge Democraten), Martijn Jonk (JOVD), Rick Jonker (Jonge Socialisten PvdA), IJmert Muilwijk (CNV Jongeren) en Dennis Wiersma (FNV Jong). Hij polst hun mening over de besluitvorming met name ten aanzien van het pensioenakkoord. Nikie vindt het rond uit schandalig dat jongeren niet in de voorbereiding van het pensioenakkoord zijn gekend. Pas

toen het akkoord gesloten was zijn zij uitgenodigd bij het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer. Ook Rick Jonker pleit ervoor om de jongeren eerder in het proces te betrekken. IJmert Muilwijk vindt dat de wijze van besluitvorming geen schoonheidsprijs verdient. Hij roept op om duidelijke voorwaarden af te spreken om bij het beslissingstraject aan tafel te mogen zitten. Martijn Jonk ziet een rol voor de politiek om vooraf duidelijk de piketpalen te slaan, waarlangs de besluitvorming dient te lopen. Daarnaast vindt hij het van belang dat er bij de politiek meer lange termijn visie wordt aangehouden.

Dennis Wiersma breekt een lans voor alle jongeren “betrek niet alleen de georganiseerde jongeren in het proces”.

Op de vraag wie aan zet is om het pensioenakkoord vlot te trekken, zijn de meningen divers. Jonge Democraten en Jonge Socialisten zijn van mening dat de politiek nu aan zet is, het gaat immers om herverdeling van geld. JOVD is ervan overtuigd dat alle betrokken partijen over hun schaduw moeten heen stappen en in het belang van het land moeten beslissen, zodat substantiële stappen kunnen worden gezet.

Tot slot reageren de aanwezige 'senior' woordvoerders van SP, PvdA en FNV op de vragen uit de zaal. Deelnemers scharen zich achter de interruptiemicrofoons om hun prangende vragen te richten aan

Paul Ulenbelt (SP), Mariëtte Hamer (PvdA) en Willem Noordman (FNV).

SP is van mening dat de pensioenfondsen nu armer worden gerekend dan ze zijn als gevolg van de gekozen rekenrente. Hamer vraagt aandacht voor een vangnet wanneer mensen zo lang mogelijk aan het werk moeten blijven en de aard van het werk of de gezondheid dat niet toelaat. Op de vraag aan FNV hoe zij de stem van de jongeren erbij willen betrekken zegt Willem Noordman dat hij zich er hard voor wil maken om alle belanghebbenden erbij te betrekken. Dat vraagt om een andere aanpak. Mogelijk dat sociale media daarbij kunnen helpen. Ook tijdens dit congres deelden de aanwezigen hun ervaringen

met elkaar: via Twitter gingen diverse uitingen de 'lucht in'.

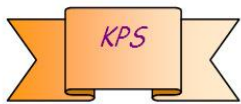

KPS-jubileumbundel

Het congres werd afgesloten met de uitreiking van de KPS-jubileumbundel aan oprichter en erevoorzitter Joop Rietmulder en de medeoprichters van de KPS: Jaap de Roode, Huib Esser en Henk Duthler. Ook in deze bundel is het thema 'Anders kijken, anders zien, anders sturen' de rode draad. In een zestal duo-interviews kijken de geïnterviewden naar de toekomst teneinde hun visie te geven over het stelsel in de komende 20 jaar.

Met een toast op deze bijzondere mijlpaal en aansluitend genietend van een dinerbuffet, praten nog veel deelnemers na over de thema's van dit congres.

Twitterberichten vóór en tijdens jubileumcongres KPS

pensioenshijf pensioenshijf van 5
Eens, maar kwaliteit boven snelheid “@alfredkool: #KPS #IJmertMulwijk pleit voor snelle en goede invulling open eindjes #pensioenakkoord”
18 november

pensioenshijf pensioenshijf van 5
Niet nieuw, wel logisch “@alfredkool: #KPS #IJmertMulwijk : ontwikkeling #pensioen in breder kader beschouwen, iig #zorg erbij betrekken.”
18 november

alfredkool Alfred Kool
#KPS gaat ook zelf twitteren. Tweets uit vertrouwde Kring. #hulde
18 november

alfredkool Alfred Kool
#KPS @EricBergamin : record aantal tweets tijdens #najaarscongres
18 november

DennisWiersma Dennis Wiersma
Leuke paneldiscussie bij #KPS gehad. Nu debat met @mariettehamer @paululenbelt en Willem Noordman. <http://t.co/xzop1UFK>
18 november

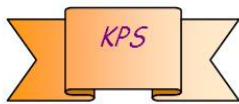
MartinHulst Martin Hulst
Kok: tijd voor een nieuw politiek sociaal akkoord #kps
#akkoordvanwassenaar2
18 november

wouterthalen Wouter Thalen
Wim Kok verwacht dat invloed social media zal doorwerken op inrichting NL'se poldermodel #KPS
18 november

[paululenbelt](#) Paul Ulenbelt
Kok verdedigt op congres het pensioenakkoord als succes van polderoverleg. Heeft het over draagvlak. Ontbreken daarvan ziet ie niet.
[18 november](#)

[martijnjonk](#) Martijn Jonk
@paululenbelt Ah, jij bent er ook! #KPS
18 november

[paululenbelt](#) Paul Ulenbelt
Wim Kok prijst de wet flex en zekerheid van zijn eerste kabinet. Hmm, met de PvdA werk ik aan wet die ontsparing van flex-werk moet stoppen.
[18 november](#)

[EricBaltus](#) Eric Baltus
#kps congres oud MP Wim Kok: landen met consensus traditie staan er momenteel in EU economisch het beste voor #ppi
18 november

[@DennisWiersma](#) Dennis Wiersma
Nu als een gek karren naar Noordwijkerhout voor congres en paneldebat bij Kring van Pensioen Specialisten. Word krap.. File door ongeluk A4
[18 november](#) via [Twitter for iPad](#)

[alfredkool](#) Alfred Kool
Ik rij weer, op weg naar #KPS najaarscongres in #Noordwijkerhout.
18 november

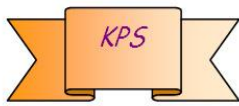
[EricBaltus](#) Eric Baltus
#kps congres oud mp Wim Kok: poldermodel heeft nooit bestaan, wel overlegtraditie in #NL met als doel consensus #ppi
18 november

[MartinHulst](#) Martin Hulst
Arjan Zweers over crowdsourcing en co creatie ipv polderen in een gesloten systeem #kps
18 november

[EricBaltus](#) Eric Baltus
#Kps congres: poldermodel ter discussie: terug naar eenvoud in #pensioendiscussie met 7 stappenplan door Arjan Zweers (#managementteam) #ppi
18 november

wouterthalen Wouter Thalen

Bij #KPS spreekt Arjan Zweers over de ondergang van het NL'se poldermodel. Schreef recent het boek "Liever lobbyen".

18 november

MartinHulst Martin Hulst

Zo dadelijk op weg naar Noordwijkerhout voor het najaarscongres van #kps

18 november

EricBergamin Eric Bergamin

Op weg naar #KPS jubileumcongres. Gelukkig geen sneeuw zoals 6 jr geleden. We gaan er mooi feest van maken!

18 november

EricBergamin Eric Bergamin

Morgen Jubileumcongres van #KPS: anders kijken, anders zien, anders sturen. #poldermodel in ander perspectief. Vooruitblik op komende 20 jr!

17 november